

مؤسسه راهبردهای
بازنشستگی صبا

بازنشستگی و ناخرسندی های آن گونه شناسی سبک زندگی بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری

مجری طرح:

عباس گرگی - سعید گودرزی

به سفارش:

مؤسسه راهبردهای بازنشستگی صبا

«نهاد پژوهشی صندوق بازنشستگی کشوری»

سرشناسه: گرگی، عباس، گودرزی، سعید- ۱۳۵۵
 عنوان و نام پدیدآور: بازنشستگی و ناخرسندی های آن : گونه شناسی سبک زندگی بازنشستگان صندوق
 بازنشستگی کشوری/مجری طرح عباس گرگی ، سعید گودرزی؛ به سفارش موسسه راهبردهای بازنشستگی
 صبا، نهاد پژوهشی صندوق بازنشستگی کشوری.
 مشخصات نشر: تهران: نهادگرا وابسته به موسسه غیر انتفاعی مطالعات دین و اقتصاد، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۳۰۸ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۰۶۴۰۲۰۵
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۷۹ - ۳۰۸.
 عنوان دیگر: گونه شناسی سبک زندگی بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری.
 موضوع: بازنشستگان -- ایران -- نمونه پژوهی
 موضوع: Case studies -- Iran -- Retirees
 موضوع: کیفیت زندگی -- ایران -- نمونه پژوهی
 موضوع: Quality of life -- Iran -- Case studies
 شناسه افزوده: گودرزی، سعید، ۱۳۵۵ -
 شناسه افزوده: صندوق بازنشستگی کشوری. موسسه راهبردهای بازنشستگی صبا
 رده بندی کنگره: HD۷۲۱۲/۵۶
 رده بندی دیویی: ۳۲۱/۲۵۲۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۴۰۶۴۴
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

بازنشستگی و ناخرسندی های آن گونه شناسی سبک زندگی بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری

مجری طرح: عباس گرگی - سعید گودرزی

طرح جلد و صفحه آرایی: احمد صدیقی

چاپ: اول - ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: سپیدان

تهران، خیابان ولیعصر، ترسیده به میدان ولیعصر، خیابان دمشق، خیابان برادران مظفر شمالی، شماره ۱۲۶

تلفن: ۸۸۹۰۵۶۰۷ - ۸۸۹۰۵۶۷۴ سایت: www.nahadgara.ir

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۰۶۴۰۲۰۵

تمامی حقوق برای مؤسسه راهبردهای بازنشستگی صبا محفوظ است.

فهرست مطالب

۹	بیشگفتار مؤسسه
۱۳	مقدمه
۱۵	فصل اول: کلیات
۱۷	۱-۱- مقدمه
۲۴	۲-۱- نگاهی به گذشته
۳۵	فصل دوم: بیان نظری
۳۷	۱-۲- مفهوم شناسی بازنشستگی
۴۳	۱-۲-۱- تعریف قانونی بازنشستگی
۴۴	۲-۱-۲- تعریف تقویمی بازنشستگی
۴۴	۳-۱-۲- تعریف روان شناختی بازنشستگی
۴۴	۴-۱-۲- تعریف اقتصادی بازنشستگی
۴۵	۵-۱-۲- تعریف بازنشستگی در رویکرد چرخه زندگی
۴۵	۶-۱-۲- تعریف پدیدار شناختی بازنشستگی
۴۶	۷-۱-۲- تعریف اجتماعی بازنشستگی

- ۲-۲- رویکردهای نظری در زمینه بازنشستگی ۴۹
- ۲-۲-۱- رویکرد کارکردگرایی ۴۹
- ۲-۲-۲- نظریه‌های از قیود ۵۰
- ۲-۲-۳- نظریه قشربندی سنی ۵۱
- ۲-۲-۴- نظریه مدرنیسم سالیان ۵۳
- ۲-۲-۵- رویکرد تضاد ۵۴
- ۲-۲-۶- رویکرد کنش متقابل نمادین ۵۵
- ۲-۲-۷- نظریه انتخاب، بهینه‌سازی و جبران ۵۶
- ۲-۲-۸- نظریه استعلا‌ی پیری ۶۲
- ۲-۲-۹- نظریه نقش ۶۵
- ۲-۲-۱۰- نظریه فعالیت ۶۷
- ۲-۲-۱۱- نظریه فعالیت و اخلاق پرمهنگی ۶۹
- ۲-۲-۱۲- نظریه پیوستگی و تداوم ۷۱
- ۲-۲-۱۳- رویکرد چرخه زندگی ۷۵
- ۲-۲-۱۴- رویکرد اقتصاد سیاسی ۷۹
- ۲-۲-۱۵- رویکرد پویایی‌های مبنی بر منابع و سازگاری با بازنشستگی ۸۰

فصل سوم: روش‌شناسی مطالعه ۱۲۳

- ۳-۱- روش‌شناسی مطالعه ۱۲۵
- ۳-۲- روش و مراحل انجام تحقیق ۱۲۷
- ۳-۳- مشخصات فردی پاسخ‌گویان ۱۳۳

فصل چهارم: یافته‌های بخش کمی و کیفی مطالعه ۱۳۵

- ۴-۱- مقدمه ۱۳۷

- ۱۳۷ ۲-۴ خط داستان
- ۱۳۸ ۳-۴ اولین مقوله هسته: سبک زندگی گوشه گیر / خانه نشین
- ۱۳۸ ۴-۴ خط داستان
- ۱۵۸ ۱-۴-۴ مدل پارادایمی مقوله هسته اول
- ۱۵۸ ۲-۴-۴ شرایط علی
- ۱۵۸ ۳-۴-۴ شرایط زمینه‌ای
- ۱۵۹ ۴-۴-۴ شرایط مداخله‌گر
- ۱۶۰ ۵-۴-۴ استراتژی‌ها
- ۱۶۰ ۶-۴-۴ پیامدها
- ۱۶۲ ۵-۴ دومین مقوله هسته: سبک زندگی مختل شده / ریاضتی
- ۱۶۲ ۱-۵-۴ خط داستان
- ۱۹۳ ۲-۵-۴ مدل پارادایمی مقوله هسته دوم
- ۱۹۳ ۳-۵-۴ شرایط علی
- ۱۹۴ ۴-۵-۴ شرایط زمینه‌ای
- ۱۹۵ ۵-۵-۴ شرایط مداخله‌گر
- ۱۹۵ ۶-۵-۴ استراتژی‌ها
- ۱۹۶ ۷-۵-۴ پیامدها
- ۱۹۸ ۶-۴ سومین مقوله هسته: سبک زندگی مستمر/تداومی
- ۱۹۸ ۱-۶-۴ خط داستان
- ۲۱۴ ۲-۶-۴ مدل پارادایمی مقوله هسته سوم
- ۲۱۵ ۳-۶-۴ شرایط علی
- ۲۱۵ ۴-۶-۴ شرایط زمینه‌ای
- ۲۱۶ ۵-۶-۴ شرایط مداخله‌گر
- ۲۱۶ ۶-۶-۴ استراتژی‌ها

پیشگفتار مؤسسه

اندیشمندان روش‌شناسی به نیکی توضیح داده‌اند که مواجهه با رخدادهایی که با چارچوب ذهنی در تضاد قرار می‌گیرند، موجب شکل‌گیری «پرسش» شده و این امر نقطه عزیمت پژوهش به شمار می‌رود. بر این اساس چنانچه توجه به پدیده سالمندی - بازنشستگی در این چارچوب قرار گیرد، می‌توان پرسید چرا در دهه‌های اخیر پدیده سالمندی و بازنشستگی توجه بسیاری از صاحب‌نظران را به خود جلب کرده و ادبیات بسیار گران‌سنگی در این باره به وجود آمده است. در توضیح این نکته می‌توان پرسید مگر در دهه‌ها و سده‌های پیشین افراد پیر و سالمند نمی‌شدند؛ پس چرا در آن دوران این پدیده منجر به شکل‌گیری مفاهیم و ادبیات نظری در این باره نشده است؟

اگر چه می‌توان پاسخ‌های مختلفی به این پرسش تمهید کرد، اما به نظر می‌رسد دگرگونی در ساختار سنی جوامع یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در جلب توجه‌ها و تأمل صاحب‌نظران بر پدیده سالمندی - بازنشستگی باشد. زیرا بشر دنیای جدید به یاری علم‌نو، توانسته طول عمر بیشتری را تجربه کند و امروز این دستاورد تاریخی در شاخص «امید زندگی» مشاهده می‌شود، هر چه هست در دنیای امروز نه تنها سهم افراد «پا به سن گذاشته» بسی بیشتر از سده‌های گذشته است بلکه «تعداد» آنها نیز به میزان قابل توجهی افزایش داشته است. از این روست که جوامع امروز با تعداد به مراتب بیشتری از شهروندان مواجه هستند که دوران سالمندی - بازنشستگی خود را سیری می‌کنند.

اما همه افراد تجربه‌های یکسانی از این دوران نداشته و مطالعات مختلف، از جمله

پژوهش‌های این مؤسسه، دلالت بر انواع مشکلات و چالش‌های این دوران از زندگی دارد که می‌توان فهرست طولانی آن چالش‌ها و آسیب‌ها را در چهار گونه طبقه‌بندی کرد: حوزه مسائل اقتصادی و معیشتی، حوزه سلامت جسم و روان، چالش‌ها و آسیب‌ها در روابط اجتماعی و دشواری‌های محیط فیزیکی پیرامون. با این همه «زیست‌بوم» هر جامعه و تجربه زیسته هر یک از افراد بازنشته سبب می‌شود تا سبک‌های مختلف زندگی در این دوران به عنوان موضوعی برای پژوهش مطرح شود. زیرا مفهوم سبک زندگی ظرفیت و توانایی بالایی برای توضیح روابط چندگانه میان فرد، جامعه و چالش‌های یاد شده را دارد. نکته کلیدی آنجاست که هر گونه سیاست‌گذاری و هر گونه دانش‌ورزی در حوزه بازنشتی (سالمندی) مستلزم توجه به «تنوع و گونه‌های مختلف از تجربه زندگی در این دوران» است. روشن است و بدیهی که سیاست‌گذاری و دانش‌ورزی بدون دقت در گونه‌های مختلف این تجربه، راهی به اثربخشی و کاربردی بایسته نخواهد داشت.

از این رو مؤسسه راهبردهای بازنشتی صبا به عنوان نهاد پژوهشی وابسته به صندوق بازنشتی کشوری، در ادامه مأموریت‌های تعیین شده پژوهشی در این باره به ثمر رساند که نتیجه آن کتاب حاضر است. این موضوع به پیشنهاد اداره کل امور فرهنگی و اجتماعی صندوق در شورای پژوهشی مؤسسه مطرح و با تأیید آن شورا، انجام آن به پژوهشگر گرامی جناب آقای عباس گرگی محول شد. نظارت بر حسن انجام این پژوهش را سرکار خانم زهرا زاده غلام، مدیر کل وقت فرهنگی و اجتماعی صندوق، برعهده داشتند.

با سپاس از همراهانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، امید است تدوین و عرضه این اثر ارزشمند گامی در مسیر ارتقای دانش در این حوزه برداشته و آغازگر پژوهش‌های آتی باشد.

مؤسسه راهبردهای بازنشتی صبا